

A Felső-kiskunsági turjánvidék HUKN20003 kjtt. célkitűzései és prioritásai

Prioritások (SDF 4.2 Quality and Importance)

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása: *Bombina bombina* (vöröshasú unka), *Triturus dobrogicus* (dunai götte), *Carabus hungaricus* (magyar futrinka), *Bolbelasmus unicornis* (szarvas ganéjtúró), *Spermophilus citellus* (ürge), *Mustela eversmannii* (molnárgörény), *Cirsium brachycephalum* (kisfészskű aszat), *Iris humilis* ssp. *arenaria* (homoki nőszirm).

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok/élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének helyreállítása: 6260 (pannon homoki gyepek), 6410 (kékperjés rétek), 6440 (mocsárrétek), 7210 (télisásosok), 7230 (üde síkláprétek), *Vipera ursinii* ssp. *rakosiensis* (rákosi vipera), *Isophya costata* (magyar tarsza), *Lycaena dispar* (nagy tűzlepke), *Maculinea teleius* (vérfű-boglárkalepke), *Misgurnus fossilis* (réti csík), *Colchicum arenarium* (homoki kikerics), *Gladiolus palustris* (mocsári kardvirág).

Természetvédelmi célkitűzések (SDF 6.2 Management)

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Részletes célkitűzések:

A jelölő élőhelyek kiterjedése ne csökkenjen, kivéve ha ez a változás másik, az eltűnő élőhelyrészhez hasonló természetességű jelölő élőhely kiterjedésének növekedése miatt következik be. Az erősebb vízhatást igénylő jelölő élőhelyek állománya ne csökkenjen a gyengébb vízhatást igénylő jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése miatt.

A jelölő élőhelyek természetessége ne csökkenjen, kivéve ha ez közvetlenül elháríthatatlan külső ok (például időjárási szélsőség, fogyasztószervezet gradációja), vagy erdei élőhely esetén a faállomány engedélyezett véghasználat, illetve a felújítás érdekében szükségszerűen végzett talajmunka miatt következik be. Erdei élőhelyek megővendő természetes tulajdonságai közé tartozik egyebek között a heterogén tér- és korszerkezet, a legyengült egészségű fák jelenléte, az álló és fekvő holtfák jelenléte, a fajgazdag cserje- és gypsint.

Természetvédelmi célból, másik jelölő élőhely vagy faj érdekében is csökkenthető a jelölő élőhely természetessége (például jelölő madárfaj számára kedvező körülményeket teremtő túllegettetéssel), ha az így bekövetkező értékcsökkenésnél nagyobb az egyidejűleg előidézett, Natura 2000 kijelölés céljait szolgáló természeti értéknövekedés.

A tájidegen fafajok elegyaránya ne növekedjen a jelölő erdei élőhelyek állományaiban.

Minden jelölő erdei élőhely állományainak összességén (típusonként külön végezve az összesítést) a tájidegen fafajok elegyaránya felmérési időszakonként (hat évenként) legalább 15%-al csökkenjen.

A jelölő élőhelyek inváziós veszélyeztetésének mértéke ne növekedjen. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok telepítése kerülendő. Újonnan telepített, vagy erdőfelújítás során létesített tájidegen fásszárú állomány és a jelölő élőhelyek között legalább 20 m széles védőzónát szükséges kialakítani őshonos fásszárú növényzetből, vagy legalább 30 m széles védőzónát lágyszárú növényzetből.

A jelölő erdei élőhelyek - típusonként külön vizsgált - tíz éves felbontású korosztályszerkezetében ne csökkenjen a térségben szokásos erdőgazdálkodási gyakorlat szerint már véghasználatra előírható korosztályok, továbbá az őket eggyel megelőző korosztály összesített területi kiterjedése. Ne kerüljön tehát véghasználatra több idős erdőállomány, mint amennyi korosodásával belép a hasonló ökológiai funkciót ellátni képes korosztályokba. A célkitűzés megvalósulása tíz éves erdőtervezési ciklusonként vizsgálandó. Erdőtervezési ciklusonként 50%-os aránynál jobban ne csökkenjen véghasználat révén egyetlen korosztály területi részaránya sem.

Azokon a jelölő erdei élőhelyeken, amelyeken az erdőállomány képes felújulni a maga természetes ökológiai folyamataira jellemző módon (természetes sebességgel, állománysűrűséggel, állományszerkezettel), ott biztosítani szükséges a természetszerű felújítások lehetőségét. Legyenek elhárítva az olyan, természetszerű felújításokat akadályozó hatások – köztük a túltartott nagyvadállomány kedvezőtlen hatása -, amelyek gyengítésének és megszüntetésének technológiája ismert, és reálisan kivitelezhető.

Az erősebb vízhatást igénylő, javítandó természetvédelmi helyzetű élőhelyek (6410 kékperjés rétek, 6440 mocsárrétek, 7210 télisásosok, 7230 üde síkláprétek) ökológiai állapota, természetessége típusonként külön vizsgálva, felmérési időszakonként (hat évenként), legalább az összesített területük 15%-án javuljon, elsősorban a természetes vízháztartási viszonyok helyreállítása, a tájidegen inváziós növényfajok irtása, a szántóterületekről eredő zavaró hatások mérséklése és a gyepekkelési gyakorlat javítása – így a legeltetett állatok mennyiségének, fajának és fajtájának optimalizálása, a szükségtelen tisztítókaszálások visszaszorítása, a mozaikos, hagyásterületes kaszálási gyakorlat és az élővilágot kímélő kaszálógéptípusok terjesztése, a kaszálási módok diverzifikálása – révén. A meglévő élőhelyek ökológiai állapotának, természetességének javítása kiváltható jelölő vizes élőhelyek újonnan történő kialakításával, rekonstrukciójával is (a természetességnövelési célkitűzés teljes egészében a meglévő vizes élőhelyek kiterjedésének 15%-át kitevő rekonstrukcióval helyettesíthető).

A pannon homoki gyepek (6260) természetessége felmérési időszakonként (hat évenként), legalább az összesített területük 10%-án növekedjen, elsősorban a tájidegen növényfajok visszaszorításával és természetvédelmi kezelésük – legeltetésük, kaszálásuk – javításával. A pannon homoki gyepek térbeli kapcsolatait javítani szükséges. Kiterjedésük ennek érdekében felmérési időszakonként legalább 1%-al növekedjen.

Az Alföld egyik legjelentősebb észak-déli irányú ökológiai folyosóját képező területen ne csökkenjen a jelölő élőhelyek és fajok állományainak konnektivitása.

A jelölő fajok állománynagysága és állományainak területi kiterjedése ne csökkenjen.

A vonalas vízilétesítmények karbantartása során – például félszelvényű kotrások, vagy kotrás helyett hínárkaszálás alkalmazásával, vagy kiszélesített és karbantartás nélkül maradó refúgium-öblök kialakításával, illetve a karbantartás időpontjának megfelelő kiválasztásával - biztosítani szükséges a bennük előforduló jelölő fajok állományainak érdemi mértékű túlélését.

A vonalas vízilétesítmények célnak megfelelő vízkormányzásával – így a vízhiányos időszakokban vízmegőrzéssel - biztosítani szükséges a bennük előforduló jelölő fajok, így a *Bombina bombina* (vöröshasú unka), *Triturus dobrogicus* (dunai göte), *Emys orbicularis* (mocsári teknős), *Misgurnus fossilis* (réti csík), *Umbra krameri* (lápi póc), *Anisus vorticulus* (apró fillércsiga) állományainak túlélését, továbbá a jelölő vizes élőhelyek természetes vízháztartási viszonyait.

A *Vipera ursinii* ssp. *rakosiensis* (rákosi vipera) állományainak méretét felmérési időszakonként (hat évenként) legalább 10%-al növelni szükséges, elsősorban az élőhelyein folyó természetvédelmi kezelés – kaszálás és legeltetés – javításával, az állományok térbeli kapcsolatainak javításával, biztonságos új telelőhelyek kialakításával, az összetett, szárazgyepi és üde réti élőhelyrészeket egyaránt igénylő élőhelyek természetes hidrológiai viszonyainak helyreállításával, az alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelésével, valamint mesterségesen szaporított egyedek visszatelepítésével.

Az *Isophya costata* (magyar tarsza) állományainak méretét felmérési időszakonként (hat évenként) legalább 20%-al növelni szükséges, elsősorban az élőhelyein folyó természetvédelmi kezelés – kaszálás és legeltetés – javításával, az állományok térbeli kapcsolatainak javításával, az alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelésével.

A *Lycaena dispar* (nagy tűzlepke), a *Maculinea teleius* (vérfű-boglárka) állományainak méretét felmérési időszakonként (hat évenként) legalább 10%-al növelni szükséges, elsősorban az élőhelyeiken folyó természetvédelmi kezelés – kaszálás és legeltetés – javításával, az állományok térbeli kapcsolatainak javításával, az élőhelyek természetes hidrológiai viszonyainak helyreállításával, az alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelésével.

A *Misgurnus fossilis* (réti csík) állományainak természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban a tartós felszíni vízborításnak kitett élőhelyek kiterjedésének növelésével, a tartós vízhatás erősségének növelésével, a vonalas vízilétesítmények nem megfelelő karbantartása és nem megfelelő vízkormányzása miatt bekövetkező állománypusztulások mérséklésével.

A *Colchicum arenarium* (homoki kikerics) természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban az élőhelyeinek átalakításával fenyegető, adventív inváziós növényfajok irtásával, legeltetett élőhelyein a túllegeltetés és alullegetetés megszüntetésével, továbbá nagy kiterjedésű fátlan élőhelyeinek egy részén – az aszályok kártételének csökkentése védett - az erdőssztyeppi körülmények legalább részleges rekonstrukciójával, elszórt fás vegetáció telepítésével.

A *Gladiolus palustris* (mocsári kardvirág) természetvédelmi helyzetét javítani szükséges, elsősorban az élőhelyeinek átalakításával fenyegető, adventív inváziós

növényfajok irtásával, az élőhelyein folyó természetvédelmi kezelés – kaszálás és legeltetés – javításával, az állományok térbeli kapcsolatainak javításával, az élőhelyek természetes hidrológiai viszonyainak helyreállításával, az alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelésével.